

9.6.2011

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

MMM:n lausuntopyyntö 19.4.2011 / MMM052:00/2008

METSÄTALouden KEHITTÄMISKESKUS TAPION LAUSUNTO EHDOTUKSESTA SOIDEN JA TURVEMAIDEN KESTÄVÄN JA VASTUULLISEN KÄYTÖN JA SUOJELUN KANSALLISEKSI STRATEGIAKSI

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Tausta

Maa- ja metsätalousministeriö asetti yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön sekä ympäristöministeriön kanssa 10.2.2009 työryhmän valmistelemaan soiden ja turvemaiden kansallista strategiaa. Strategian tavoitteeksi asetettiin yhteisen, ajantasaisen näkemyksen aikaansaaminen soiden ja suoluonnon sekä turvemaiden monipuolisesta ja kestävästä käytöstä sekä soiden ja turvemaiden eri käyttötartpeiden yhteensovittaminen. Työryhmän ehdotus luovutettiin 16.2.2011.

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio pitää ehdotusta soiden ja turvemaiden kansalliseksi strategiaksi onnistuneena prosessina ja sen linjauksia ja toimenpide-esityksiä tasapainoisena kokonaisuutena sekä hyvänä pohjana strategian toteuttamiselle. Strategian merkittävyyttä korostaa sen tekeminen yli sektori- ja hallinnonalojen, Suomen suo- ja turvevarojen suuruus ja siitä seuraava erityisvastuu soiden ja turvemaiden kestäväälle käytölle sekä ekosysteemipalveluiden näkökulman hyödyntäminen strategian laadinnassa.

Tapio mielestä suot ja turvemaat ovat Suomelle tärkeä ja omaleimainen luonnonvara, jonka käyttö tulee strategian mukaisesti olla kestävää ja vastuullista.

Koko strategiaa koskevat ehdotukset

1. Strategian toimeenpanon ohjaus ja resurssit

Strategiassa on esitetty paljon uusia tavoitteita ja välineitä soiden ja turvemaiden kestävä käytön ja suojelun toteuttamiseksi ja eri käyttömuotojen yhteensovittamiseksi. Jotta strategian toteuttaminen etenisi, sen käytäntöönvientä on valtion toimesta selkeästi ohjattava, resurssoitava ja seurattava. Strategian käytäntöönviennin keskeinen riski nykyisessä taloustilanteessa ovat liian vähäiset resurssit.

9.6.2011

Tapion mielestä olisi tärkeää vielä ennen strategian toimeenpanovaihetta analysoida systemaattisesti ehdotusten taloudellisia vaikutuksia ja vaikuttavuutta, jotta käytäntöön vietävät toimenpiteet ovat kaikkein parhaimpia ja kustannustehokkaimpia.

2. Tapio on kiinnostunut osallistumaan tiiviisti strategian toimeenpanoon

Strategian toimeenpanovastuu ja sen ohjaus kuuluvat luonnollisesti ministeriöille. Tapio on kuitenkin kiinnostunut ottamaan tehtäväkseen strategian toimeenpanoon liittyvää valmistelu-, toteutus- ja seurantatyötä. Tämänkaltainen kokonaisuus sopisi hyvin uudistuvalla Tapiolla, josta on linjattu muodostettavan valtion omistama "In-house yhtiö". Soiden ja turvemaiden aihepiiri sopii erinomaisesti uuden Tapion toimialaan, joka laajenee metsätaloudesta biotalouteen.

Yksityiskohtaiset kommentit

Yleisesti ottaen strategian linjaukset ja toimenpiteet ovat hyvin harkittuja ja perusteltuja. Haluamme kuitenkin tuoda esiin eräisiin ehdotuksiin liittyviä merkittäviä näkökohtia.

Suoluonnon suojelu

Tapion mielestä on tarkoituksenmukaista laatia esitetty pitkän aikavälin suojelun ja ennallistamisen ohjelma. Tarvittavan lisäsuojelun kriteerit, keinot ja aikataulu on kuitenkin harkittava huolellisesti. Mahdollisten uusien suojelualueiden perustaminen on tehtävä mahdollisimman pitkälle vapaaehtoisin keinoin. Lisäksi tulee hyödyntää metsänomistajien omaa suojeluhalua ja korostaa heidän huomioon ottamista ohjelman kaikkien osien toteuttamisessa.

Tapio on osallistunut tai vastannut useista samantyyppisistä hankkeista monimuotoisuuden turvaamisen alueella, kuten: erityisen tärkeiden elinympäristöjen määrittely ja kartoitus, metsälain valmistelu, metsälain ja luonnonsuojelulain biotooppisuojelun yhteensovittaminen, metsänhoitosuosituksien, Metso-ohjelman koordinointi ja koulutus ja uhanalaisten lajien turvaaminen talousmetsissä. Tapion mielestä suoluonnon suojelun ja ennallistamisen ohjelman toteuttamisessa tullaan tarvitsemaan monipuolista ja käytännönläheistä otetta suojelukriteerien määrittelyyn, eri toteutuskeinojen ja menettelytapojen jatkokehitykseen sekä viestintään metsänomistajille ja toimijoille. Tapio haluaa osallistua tämän alueen kehittämiseen tiiviissä yhteistyössä viranomaisten, tutkimuksen ja toimijoiden kanssa.

Kestävä suometsätalous

Tapio tukee strategiassa esitettyjä suometsätaloutta koskevia linjauksia ja toimenpiteitä. Tapio huomauttaa, että esitettyjen toimenpiteiden kehittäminen ja käyttöönotto vaativat resursseja ja monipuolista osaamista. Keskeiset kehittämisprosessit tällä alueella ovat metsälain uudistaminen myös turvemaiden erityispiirteiden osalta ja Tapion turvemaita koskevat metsänhoitosuosituksien.

9.6.2011

Turvetuotanto

Tapion mielestä turvetuotantoa koskevat ehdotukset ovat tarkoituksenmukaisia. Turvetta tarvitaan toistaiseksi Suomen energiahuollossa ja sillä on kasvava merkitys kasvualustoina sekä uusien tuotteiden raaka-aineena. Turve on kotimainen raaka-aine ja tukee Suomen kansantaloutta ja työllisyyttä.

Vesistökuormituksen vähentäminen

Tapion mielestä on tärkeää työryhmän ehdotusten mukaisesti edelleen tehostaa vesiensuojelua ja lisätä yhteistyötä vesiensuojelussa eri toimijoiden ja viranomaisten kesken. Yksi keskeinen väline tässä työssä on vesienlaadun seurantaverkoston täydentäminen ja yhteistyö kerättävän tiedon analysoinnissa ja oikeiden vesiensuojelutoimenpiteiden valinnassa. Tapio on vetänyt jo 1990-luvulta lähtien vesiensuojelumenetelmien kehittämishankkeita, laatinut yhteistyössä toimijoiden kanssa metsätalouden vesiensuojelusuosituksia sekä kehittänyt vedenlaadun seurantaverkoston. Tapiolla on tällä hetkellä käynnissä yhteistyöhankkeita metsätalouden lisäksi, turvetuotannon ja maatalouden toimijoiden ja tutkimuksen kanssa.

Tapio haluaa jatkaa edelleen tiiviissä yhteistyössä muiden tahojen kanssa edellä mainittua kehittämistyötä. Seurantaverkon kehittämistä ja tulosten viemistä käytäntöön voitaisiin kuitenkin tehostaa. Tapio haluaa ottaa tässä asiassa entistäkin vahvemman roolin ja toivomme, että asian rahoitus saataisiin järjestettyä nykyistä pitkäaikaisemmaksi.

Soiden ja turvemaiden käytön yhteensovittamisen keinot

Työryhmä esittää eri käyttömuotojen yhteensovittamiseen merkittäviä uusia välineitä: 1) luonnontilaisuusasteikkoa, 2) maakuntakaavoituksen ohjausvaikutuksen lisäämistä ja 3) vapaaehtoisia tilusjärjestely- ja vaihtomaamekanismeja.

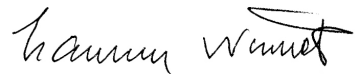
Luonnontilaisuusasteikon jatkokehittämisessä ja käyttöönotossa tulisi korostaa sitä, että sen pääasiallinen käyttö kohdistuu turvetuotannon ohjaukseen. Metsätaloustoimenpiteiden kannalta luokituksella ei ole juurikaan merkitystä, koska uudisojitusta ei muutenkaan tehdä eikä uudisojitus ole valtion Kemera-rahoituksen piirissä. Kunnostusojituskohteet ovat lähes poikkeuksetta luokkia 0 ja 1, mikä tarkoittaa sitä ettei luokitus rajoita kyseessä olevan suoalueen metsätaloudellista käyttöä.

Toinen esitetty väline on maakuntakaavoituksen ohjausvaikutuksen lisääminen. Tämän osalta tulisi käyttöönotossa korostaa, että maakuntakaavoituksessa pääpaino on tässä tapauksessa turvetuotannon ohjauksessa eikä samalla tule laajentaa kaavoitusalueita tai niiden vaikutuksia tavanomaisille metsätalouksille.

9.6.2011

Kolmas yhteensovittamisen uusi väline on vapaaehtoiset tilusjärjestely- ja maanvaihtomekanismit, joita esitetään käytettäväksi sekä uusien turvetuotanto- että suojelukohteiden maanvaihdon järjestelyihin. Metsätalouden kannalta näissä on erityisen kiinnostavaa se, että jos niistä saadaan kehitettyä hyvin toimivia, niitä voidaan käyttää myös yleisemmin metsätalouden tilarakenteen kehittämisen välineinä.

Helsingissä 9.6.2011

Ritva Toivonen
johtajaHannu Niemelä
tulosalueen päällikkö